

GRÖNT PROGRAM FÖR ÖREBROREGIONEN

Regionalpolitiskt program för Miljöpartiet de gröna i Örebro län

miljöpartiet de gröna

ÖREBRO LÄN

**Grönt program för Örebroregionen
Miljöpartiet de gröna i Örebro län
Antaget vid årsmöte 2013-03-17**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	5
1. Den gröna regionen	6
2. Naturvård och ekosystem	8
3. Näringsliv och service	10
4. Trafik och infrastruktur	12
5. Samhällsplanering	14
6. Hälsa- och sjukvård	16
7. Social välfärd	19
8. Demokrati och lika rätt	22
9. Kultur och föreningsliv	25
10. Skola och utbildning	27

INLEDNING

Efter trettio år som parti behövs vår politik mer än någonsin. Miljö, klimat och jämställdhet ska genomsyra alla beslut som Miljöpartiet tar, på alla nivåer i samhället. Vårt parti föddes ur miljö-, freds- och kvinnorörelsen. Våra ideologiska rötter bär upp de konkreta frågor vi driver och de beslut vi är med och fattar. Vi vill föra en politik som gör att vi kan leva i samklang med naturen, med insikt om vårt djupa beroende av varandra och med respekt för alla barns och kommande generationers rätt till ett gott liv. Vi är en röst för dem som inte kan göra sin röst hörd. Denna gränslösa solidaritet uttrycker Miljöpartiet trefaldigt:

- solidaritet med djur, natur och det ekologiska systemet,
- solidaritet med kommande generationer,
- solidaritet med världens alla människor.

Vår ambition med Grönt program för Örebro-regionen är att presentera konkreta förslag på hur vi tillsammans kan driva politik för att motverka den samhällsutveckling vi befärrar kan leda till oanade konsekvenser för våra ekosystem, vårt samhälle och vår kultur. Miljöpartiet de gröna är inget självändamål, vi är den gröna rörelsens parlamentariska gren. Det är här och nu vi kan förändra världen, i de valda organ där vi finns representerade. Programmet beskriver därför den politik vi som parti ska driva i regionen – både i regionparlamentet och i de tolv kommunerna i Örebro län. Programmet är styrande för våra valda representanter i de regionala organen, och vägledande för politiker på kommunal nivå. Tanken med programmet är att beskriva sådant som inte vårt parti-program inrymmer. Det lokala och konkreta finns här. Allt vi gör, gör vi för att främja den ekologiska hållbarheten. En god miljö är en förutsättning för fortsatt liv och människans fortsatta existens på vår jord.

Idag betar sig mänskligheten som om jordens resurser är oändliga. Detta kortsiktiga perspektiv måste överges och ett långsiktigt antas. Den ekonomiska tillväxten är problematisk. Den har lett till överexploatering av begränsade naturresurser och bidragit till växande ekonomiska klyftor. Klimatförändringarna är nu ett faktum som innebär ett mer extremt klimat, inte bara ett varmare. Det vill vi stoppa. En grön politik arbetar också för att människor ska få tid med varandra. När människor får sänkt normalarbetstid ges utrymme till verklig livskvalitet tillsammans med andra. För Miljöpartiet de gröna i Örebro län är landsbygd och stad beroende av varandra. Både stad och landsbygd ska leva och vara ekologiskt uthålliga. Örebro läns kommuner har mycket olika förutsättningar, med en stor snabbväxande kommun och flera små som brottas med vikande skatteförmåga. Staten och regionen måste ta ett större ansvar för att möta dessa utmaningar så att de små kommunerna inte dräneras på resurser.

Vår förhoppning är att det här dokumentet är en upplysning för gröna väljare, nuvarande och blivande, och en vägledning för de som väljs som representanter i våra regionala och kommunala organ. Ta möjligheten att påverka politiken i grön riktning! ■

1. DEN GRÖNA REGIONEN

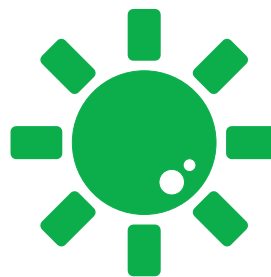
Örebro län, en av de mest centrala regionerna i Sverige, ska vara en bra region att leva i. Det ska vara möjligt att både bo, studera och arbeta här utan att behöva resa långa sträckor varje dag. För att nå dit måste hela länet ha möjlighet att utvecklas på likvärdiga villkor. Miljöpartistiska politiker måste därför se till att driva en politisk utveckling med hela regionens bästa i åtanke när vi deltar i olika beslut om etableringar eller utbyggnader. Att bara centrera all verksamhet till Örebro som regionhuvudstad kommer inte att vara långsiktigt bra för regionen. Därför har Örebro ett särskilt ansvar för att se till hela regionens bästa när vi tillsammans driver grön politik.

En grön politik innebär att det ska gå att studera på gymnasiet såväl i Hallsberg som i Hällefors. Företag ska kunna etablera sig både i Laxå och i Kopparberg. Karlskoga ska vara ett bra alternativ till Örebro då man ska studera på universitetet eller om man ska åka tåg. En grön politik innebär också att vi ser till att infrastruktur är väl utbyggd i hela regionen. Det ska vara möjligt att ta sig mellan länets orter, eller till andra län, på samma sätt som det ska fungera lika bra att jobba hemifrån eller på det lilla företaget i glesbygden som det gör mitt i Örebro eller Nora.

En grön politik innebär att vi öppnar ögonen mot vår omvärld och söker samarbeten med våra grannregioner på de områden där det behövs och där båda parter drar nytta av det. Olika samarbeten kommer att krävas i olika riktningar beroende på vad vi samverkar kring. Såväl Värmlands län som Västmanlands län är goda partners då det gäller både högskoleutbildningar, sjukvård och kollektivtrafik. Det är också i det stråket som vi söker samverkan inom olika områden inför framtiden.

Örebro universitet spelar en nyckelroll i länet för att höja den allmänna utbildningsnivån. En grön politik samspelar med universitetet i skapandet av olika arenor för samverkan med näringslivet och kommunerna.

Heltidsarbete och 40 timmars arbetsvecka har blivit norm. Detta trots att människor ofta arbetar deltid, i projektanställningar och byter arbete och yrke på ett helt annat sätt än tidigare. Dagens samhällssystem är ohållbart i synsättet på arbete och produktion, såväl miljömässigt som socialt, och ansträngande framförallt för personer med slitsamma yrken. Vi vill bli försöksregion med att införa 35-timmarsvecka i kommunal och landstingsdriven verksamhet. Inom offentlig verksamhet är personalen själva verktyget och resurserna. Där är det främst kvinnor som arbetar och medelåldern är relativt hög. Många arbetar deltid och går i förtida pension för att de inte orkar med sitt betungade och slitsamma arbete. ■

VI VILL

- se en väl utbyggt infrastruktur i hela länet vad gäller järnväg, kollektivtrafik, fibernät och vattenförsörjning,
- underlätta företagsetableringar över hela länet så att vi skapar arbetstillfällen i alla kommuner,
- se en mångfald av olika boendeformer över hela länet så att alla kan bo kvar på sin hemort så länge den önskan finns,
- att det ska finnas gymnasieutbildningar, sjukhus och hälsocentraler i olika delar av regionen så att alla kommuner kan utvecklas positivt vad gäller befolkning och service,
- verka för att Örebro universitet utvecklas som en motor i länets utbildningsverksamhet, gärna genom samverkansprojekt med kommuner och regionen,
- att alla kommuner i vår region ska vara ekonomiskt bärkraftiga och livskraftiga,
- att offentliga arbetsgivare ska ge personalen rätt till heltid och möjlighet till deltid. Vi strävar efter att 35-timmars arbetsvecka ska bli norm.

2. NATURVÅRD OCH EKOSYSTEM

Skydd av naturområden är viktigt för att hejda klimatpåverkan, stoppa artutrotning och främja den biologiska mångfalden. Med en rik biologisk mångfald står vi bättre rustade inför de klimatförändringar som väntas. Ekosystemet är helt enkelt vårt skyddsnät. Något som tydligt exemplifierar detta är hur planterad granskog inte klarar av större stormar, medan en naturskog med fler arter i olika höjder och åldrar är bättre rustad.

Jordbruk, skogsbruk och andra verksamheter som påverkar landskapet ska bedrivas med stor hänsyn till växt- och djurlivet, även utanför skyddade områden. Våtmarker ska bevaras och nyskapas. Vi vill att skyddet av skogar, våtmarker och stränder ska utvidgas. Allemansrätten ska inte urholkas genom privatisering av våra stränder. Skyddade stränder gynnar artrikedomen och gör marken tillgänglig för alla. Stigande vattennivåer medför dessutom ökade kostnader för strandnära hus. Vatten är vårt viktigaste livsmedel. Vi måste därför motverka förstörelsen och slöseriet med vatten. I ett länsperspektiv betyder detta att vi vill värna, rena och återskapa våra befintliga, nära vattentäkter istället för att satsa pengarna på storskaliga och riskabla vattenprojekt. Skyddszoner mellan jordbruksmark och vattendrag ska inrättas enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Rullstensåsar är en viktig resurs eftersom de är naturliga vattenrenare. De måste därför skyddas från exploatering, bebyggelse och utarmning.

Vi vet ännu inte fullt ut vad kemikaliespridningen kommer att få för långsiktiga konsekvenser. Därför måste spridningen motverkas. Utsläpp av miljöstörande ämnen från reningsverken måste minskas genom att industriavlopp och hushållsavlopp separeras, avloppsnätet förbättras och miljöfarliga produkter byts ut.

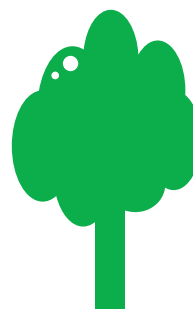
Avloppsslam ska inte spridas på åkermark, eftersom det i nuläget inte uppfyller högt ställda krav på renhet från tungmetaller, läkemedelsrester och andra skadliga ämnen. Den certifiering som finns idag är inte tillräcklig. Ekologiskt lantbruk läcker inte kemiska bekämpningsmedel till yt- och grundvatten och bidrar därmed till de nationella miljömålen om giftfri miljö, grundvatten av god kvalitet och hav i balans samt levande kust och skärgård. Ekologisk produktion gynnar den biologiska mångfalden, bland miljömålen formulerat som myllrande våtmarker och ett rikt odlingslandskap.

Vår välfärd, vårt välbefinnande och vår framtid är beroende av naturen. Naturen tillhandahåller oss livsviktiga tjänster, så kallade ekosystemtjänster, som kolets och kvävetets kretslopp, rening och reglering av vatten, rekreation och naturupplevelser, pollinering och nedbrytning och mycket mer. Dessa ekosystemtjänster är i sin tur beroende av biologisk mångfald. Skyddet av naturen kan inte ses som isolerad från resten av samhället. Det som sker inom markanvändning, ekonomi och i samhället i övrigt påverkar naturen och livsmiljön för alla arter.

Städer har behov av grönska. Större sammanhängande grönområden, gröna kilar och korridorer gör det möjligt för arter att överleva. Samtidigt skapar dessa grönområden en högre livskvalitet för människor i städerna och bidrar till renare luft, bättre klimat och ger skugga under soliga dagar. Vi har inte råd att förstöra våra ekosystem. Kostnaden är för stor både mänskligt och ekonomiskt. Åtgärder som främjar biologisk mångfald är livsnödvändiga.

Det råder stor brist på tystnad i det moderna samhället. De områden som fortfarande är oexploaterade och tysta ska ha starkt skydd emot exploateringsintressen. Tysta och lugna

områden är viktiga för vårt välbefinnande och för att hantera den annars så stressade vardag som många av oss lever i. Som ett led i att Miljöpartiet på nationell nivå på sikt vill avveckla det militära försvaret och bara delta i fredsbevarande insatser vill vi inte behålla skjutfältsverksamheten i vårt län. Trots att områdena har varit oexploaterade och kunnat utveckla en rik flora och fauna som en effekt av skjutfältsverksamheten tycker vi inte att militär verksamhet främjar områdets utveckling på lång sikt. ■

! VI VILL

- **värna våra sjöar och vattendrag. Därför vill vi stoppa Försvarets bombningar i Vättern. Människors och djurs tillgänglighet till naturen är viktigare och därför vill vi inte att stränderna ska exploateras,**
- **att det ska finnas flera stora, tysta områden i länet och gröna korridorer i länets tätorter,**
- **att fler naturreservat ska skapas, både i kommunal och statlig regi. De tätorts nära reservaten är särskilt viktiga som pedagogiska och sociala mötesplatser,**
- **att skjutfälten i Kilsbergen ska avvecklas. Områdena kan användas för att främja sol- och vindkraft, naturupplevelser och rekreation,**
- **att skogsbruksplaner för offentligt ägd skog ska vara naturanpassade. Skog ska betraktas som mer än trädproduktion. Den skog som ägs av kommunerna ska inventeras och särskilt värdefull skog ska skyddas och inte bytas bort. Hyggesfritt skogsbruk ska användas på offentligt ägd skog,**
- **att kommunal mark ska odlas ekologiskt,**
- **att avloppsslam inte ska spridas på jordbruksmark,**
- **att företag som vill koppla sig till kommunernas avloppsnät ska driva ett långsiktigt hållbart miljöarbete för att minska farliga kemikalier,**
- **att det ska kunna gå att ta sig till flera av länets naturreservat och naturområden med kollektivtrafik,**
- **att skog som varit utsatt för liten mänsklig påverkan ska avsättas till naturreservat.**

3. NÄRINGS LIV OCH SERVICE

Med framtidsinriktade gröna investeringar skapas långsiktiga förutsättningar för nya gröna jobb. En stabil och långsiktigt hållbar ekonomi skapar trygghet och ger mer utrymme för att möta de utmaningar vi står inför: minskande biologisk mångfald, klimatförändringar och ökade sociala klyftor. Det ska vara enkelt att starta och driva företag. Att minska regelkrångel och effektivisera tillståndsgivning och myndighetsutövning genom tydlighet och förutsägbarhet ger både ett bättre resursutnyttjande av gemensamma resurser och ett bättre serviceklimat. Miljöpartiet ser att småföretagarna i länet har en stor potential i omställningen till ett grönare samhälle. Även de större företagens och industriernas engagemang och delaktighet behövs för att klara av de lokala och globala miljö- och klimatförändringar som vi är mitt uppe i. Klimathotet mäts ofta globalt men utsläppen sker alltid lokalt och vi i Örebroregionen måste vara aktiva och ta vårt ansvar för att minska våra utsläpp för att på så sätt minska vår miljöpåverkan.

Alla människor har rätt till egen försörjning. Detta kräver ett dynamiskt näringsliv där människors kreativitet, skaparlust och vilja att bidra till det gemensamma kan tas tillvara. Vi ser socialt och kooperativt företagande som viktiga inslag i samhället. De kan på ett positivt sätt bidra i både samhälle och arbetsliv. Företagen är en viktig aktör för en fortsatt levande lands- och glesbygd där basserviceutbudet annars skulle försvinna. De sociala företagens affärsidé främjar initiativförmåga och entreprenörskap och bidrar till sysselsättning även för marginaliserade grupper. Vi måste arbeta för att konsumtionen ska styras i en riktning mot mer konsumtion av tjänster istället för produktion och konsumtion av nya varor. Ändliga resurser, som kommande generationer är beroende av för sin välfärd, ska skyddas. Vi ska stödja och

uppmuntra företag och organisationer som arbetar med att göra det billigare att återvinna och återbruka olika typer av material och varor. Det kan röra sig om till exempel klädbibliotek och leksaksbibliotek men också om satsningar på energieffektivisering och produktion av förnybara bränslen och förnybar energi.

Vi vill använda näringslivs- och energikontor i kommunerna till att stödja företag i omställningsarbetet till ett grönare samhälle. Orter som är beroende av en stor industri är extra sårbara. Kommunerna ska därför arbeta för ökad mångfald och för fler företagsetableringar på landsbygden. Allt behöver inte bli större. Vi ska kunna leva och verka även på mindre orter. Vi vill att stadsdelar ska ha egna centrum med naturliga samlingslokaler. Kulturutbud, bibliotek, livsmedelsbutik och gärna andra mindre butiker ska vara självklara inslag. Vi vill främja den lokala handeln och göra det lättare för medborgarna att inhandla det de behöver utan att ta bilen till externa köpcentrum. Externhandel ska begränsas, den urholkar det lokala näringslivet och genererar mer biltrafik.

Vi vill inte förbruka ändliga resurser. Samtidigt behöver vi metaller för att bygga bland annat järnväg och tillverka cyklar. Gruvdrift får samhällen att blomstra under en begränsad period, men det är ingen långsiktig näring. Vi vill inte stänga befintliga gruvor i länet men få dem att ställa om sin verksamhet till att bli mindre miljöfarlig. Deponier ska vara säkra och inte förorena mark och vatten. I Örebro län finns skifferfyndigheter som företag undersöker i syfte att bryta. Brytning skadar oåterkalleliga natur- och kulturvärden. Vi avvisar därför alla försök till gruvdrift i skifferområdena. Med tanke på riskerna avvisar vi även prospektering. Vi ska inte bryta uran i vårt län.

Många företag är beroende av välfungerande infrastruktur. Det bristande underhållet på länets järnvägar och brister i kapaciteten är ett stort bekymmer för både gods- och persontrafik. Vi vill öka möjligheten att transportera varor och resa mer miljövänligt i och genom länet. Satsningar på länspendel och nationella satsningar på järnvägen är därför viktiga för moderniseringen av samhället. Genom smart upphandling ska lokala livsmedelsproducenter gynnas. Vi vill ha omlastningscentraler som gör att lokala producenter kan få ut sina varor enklare. Därigenom underlättar det för dessa producenter att kunna delta i upphandlingar. ■

! VI VILL

- **ge stöd åt projekt/företag som kan påvisa hur man arbetar för att minska användningen av farliga kemikalier,**
- **att platser ska skapas för utveckling av olika typer av återbruk,**
- **att möten ska uppmantras mellan det offentliga, näringslivet och organisationer i syfte att få en god miljö och kunna behålla en biologisk mångfald,**
- **att företag som arbetar med socialt och kooperativt företagande ska stödjas,**
- **att lokala näringslivskontor eller näringslivsenheter ska arbeta för ekologiskt hållbar utveckling,**
- **främja tätortsnära handel på bekostnad av externhandel,**
- **att klimatplaner ska utarbetas i kommunerna,**
- **att det regionalt ska finnas en samordning för länets miljö- och klimatarbete,**
- **att ett regionalt klimatkontor inrättas som får i uppdrag att leda regionens strategiska utvecklingsarbete. Energikontoret integreras i denna verksamhet,**
- **att kommunerna ska stötta små lokala företagare, bland annat genom att underlätta så att de lättare kan delta i upphandlingar,**
- **möjliggöra för omlastningshallar utanför städerna så att även mindre, lokala producenter kan delta i upphandlingar.**

4. TRAFIK OCH INFRASTRUKTUR

Infrastruktur är vårt sätt att överbygga klyftor. En massiv utbyggnad av kollektivtrafik och spårbunden trafik behövs för att klimatanpassa samhället. Utbyggnad av fler tankstationer med förnyelsebara bränslen är ett måste om vi ska kunna gå från fordon drivna av fossila drivmedel till fordon drivna av förnyelsebara bränslen. Vaghållning på gång- och cykelbanor ska prioriteras. Vi vill nyttja vinterns tillgångar och inte sanda på hela cykelbanan. Detta för att möjliggöra för spark- och skidåkning. De regionala it-klyftorna får inte öka utan bör utjämnas för att inte stora delar av landsbygdsregionerna ska få betydande konkurrensproblem.

Andelen kollektivtrafik bör fördubblas de närmsta tio åren. Transportsektorn är den största enskilda utsläppskällan i vår närhet av bland annat kväveoxider, koldioxid, kolväten och hälsofarliga partiklar. Trafiken bidrar, förutom till växthuseffekten, till bland annat övergödning, försurning, störda ekosystem och bildandet av marknära ozon. Människor drabbas genom olika sjukdomar och allergier samt genom buller och trafikolyckor. Barn är särskilt utsatta då riskerna för deras hälsa är stora när de utsätts för bilavgaser. Att öka det kollektiva resandet på bekostnad av biltrafiken är också en jämställdhetsåtgärd, eftersom fler kvinnor än män reser kollektivt.

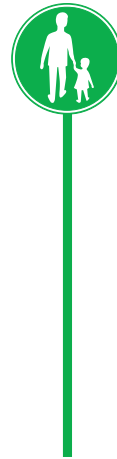
Vi vill rusta upp sträckan Örebro–Ervalla–Nora men också våga gå steget längre. I dag finns en befintlig järnväg mellan Nora och Karlskoga som inte trafikeras, den är idag endast en museijärnväg. Genom att rusta den sträckan och elektrifiera vidare ner mot Degerfors, där järnvägen kan kopplas ihop med befintligt spår till Hallsberg och vidare upp mot Örebro kan en riktig länsspendel skapas i form av en ringled. Vi vill ha tågstopp på de mindre orterna, som Pålshoda, Åsbro, Svartå och Vretstorp. Genom

att kunna åka i båda riktningar skulle vi kunna skapa 30-minuters tågtrafik mellan Karlskoga och Örebro – en tåglinje som det inte går att åka idag.

Genom att ställa om transportsystemet så att kollektiva transporter utgör grunden kan stora vinster göras. Det handlar om miljövinster såväl som ökad trafiksäkerhet och attraktivare orter. Vi vill satsa på ny teknik för att få fram mer miljöanpassade drivmedel. Vi tror på teknik som syftar till att förnybara drivmedel med låg klimatpåverkan utvecklas och används i allt högre utsträckning. Energi, inklusive drivmedel, ska användas så effektivt som möjligt.

Ekonomiska styrmedel, som exempelvis höjd koldioxidskatt och införande av kilometerskatt för tunga lastbilar, är ett effektivt verktyg för att påskynda utvecklingen. Vi vill inte använda skattemedel till att bekosta flygplatser. De ska inte ägas av landsting eller kommuner. Örebro Airport ska själv stå för alla sina kostnader, som markhyra och elkostnad, samt bära sitt eget underskott. ■

VI VILL

- satsa på spårvagnar eller trådbussar, regionala tåg och bättre bussförbindelser,
- rusta upp och bygga ut spårbunden regionaltrafik, exempelvis den så kallade Genvägen mellan Kristinehamn och Ludvika,
- bygga mer järnväg i länet, exempelvis Nobelbanan (Kristinehamn–Karlskoga–Örebro och Ervalla–Nora–Degerfors) samt fler industrispår,
- att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning,
- att det ska vara billigare att ta tåget än bilen,
- komplettera kollektivtrafiken i glesbygden med fler tankställen med förnybara bränslen,
- ha cykelbanor som knyter samman länets kommuner med grannkommuner i andra län,
- rusta befintliga vägar istället för att bygga nya,
- kombinera de samhällsfinansierade transporter, till exempel linjetrafik, skolskjutsar, kompletteringstrafik och färdtjänst,
- möjliggöra bättre utbyggnad av bredband,
- på sikt lägga ner Örebro Airport. Ett första steg är att privatisera ägandet så att näringslivet självt betalar för sitt behov,
- införa regionala och kommunala bilpooler som är tillgängliga för medborgarna.

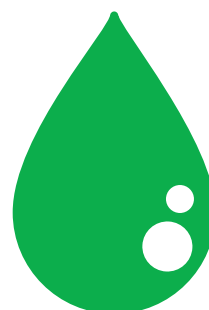
5. SAMHÄLLSPLANERING

Samhället ska utformas så att människors grundläggande behov tillfredsställs. Rent vatten är en av de viktigaste komponenterna för liv. I Örebro län är redan flera av de stora vattentäkterna hotade och genom att hjälpa till att freda befintliga goda vattentäkter inom vårt område kan vi skapa en långsiktigt hållbar vattenförsörjning. Vi anser att en utredning i frågan om reservvattentäkter behövs. I första hand vill vi rena och använda de resurser vi har nära, istället för att försörja hela regionen med vatten via en tunnel från Vättern. En miljökonsekvensbeskrivning av det vatten som släpps ut måste även göras. Vid planering av ny bebyggelse ska betydligt häftigare vattenflöden än vi har idag beaktas.

Alla länsinvånare som vill ska kunna producera delar av sin egen mat oavsett var man bor i länet. Vårt mål är att länet ska vara självförsörjande på basvaror. Odlingslotter ska finnas i tätorter. Bostadsområden ska planeras och byggas om så att matproduktion möjliggörs genom till exempel jordbrukslotter och hönsbhus. I kommunala bostäder ska det finnas kallskafferier eller matkällare.

Skatter och avgifter ska styra mot ett beteende som är bra för miljön. Det som är bra för människan och miljön ska vara billigt och det som är dåligt ska vara dyrt. Det som är farligt ska vara förbjudet. Vi vill att Örebro län senast 2030 ska vara oberoende av fossila bränslen. Kommuner och regionen ska ha energiförsörjningsplaner. Vi är positiva till all utbyggnad av förnybar energi.

Trygghet i den offentliga miljön skapas inte bara genom övervakningskameror och mer belysning. Trygghet kan skapas på platser där människor möts naturligt. Det kan röra sig om att inte planera cykelbanor separat utan också

planera möjligheter där cyklister och fotgängare möts. I all fysisk planering ska kommunerna verka för att öka tryggheten.

På samma sätt som parkeringsplatser måste finnas när man bygger hus tycker vi att en miniminivå på bostadsnära grönyta måste skapas för människor när bostäder planeras. Alla länsinvånare ska ha gångavstånd från bostaden till naturliga grönområden eller parker. Att bevara naturlig växtlighet i gröna kilar är bra för både biologisk mångfald och utomhuslek. Miljonprogramsområdena och andra områden står inför stora renoveringsbehov. Vi vill klimatanpassa och modernisera dessa områden. ■

VI VILL

- att den lokala översiktsplanen ska prövas hårdare av Länsstyrelse avseende nyttjande av värdefull jordbruksmark, vattenresurser samt infrastrukturplanering som underlättar för effektiv kollektivtrafikförsörjning,
- att länets invånare i tätorter ska ha max 150 meter till en grönyta,
- att lokala räddningstjänster ska behållas. Vid behov ska de bli fler,
- att kommunens mark ska inventeras för att se vad som är värdefull jordbruksmark,
- att ingen nybyggnation ska ske på värdefull jordbruksmark,
- att vid försäljning av offentligt ägd mark ska krav ställas på miljöeffektivt byggande,
- att all el och värme till de kommunala bolagens fastigheter ska komma från förnyelsebara energikällor, även i icke nybyggda fastigheter,
- att kommuner ska köpa förnyelsebar energi,
- att länets matavfall ska rötas för att användas till biogasproduktion, eller komposteras,
- att biogasproduktionen ska byggas ut i länet,
- skapa en regional vattenförsörjningsplan,
- att näringsämnen från små avlopp ska kunna tas tillvara eftersom det inte har blandats med industriavfall,
- att urinseparerande toaletter ska installeras vid nybyggnation av byggnader,
- stoppa all tillförsel av farliga ämnen, exempelvis bly, kvicksilver och silver i våra vattendrag,
- att regionen ska samverka med berörda parter för att återskapa kemikalieskadade vattendrag,
- att kommunerna ska separera organiskt avfall från annat hushållsavfall så att det lönar sig att återvinna,
- utveckla kommunala trädparker, med en mångfald av arter, vilka kan användas till rekreation och i pedagogisk verksamhet,
- att avfallstaxan för icke organiskt hushållsavfall ska baseras på vikt,
- att VA-taxorna ska uppmuntra till resurssnålt användande,
- att kommunala hyresbostäder ska ha återvinningsstationer/miljöbodas,
- verka för att kommunerna underlättar invånarnas avfallssortering genom att hämta grovavfall och farligt avfall i olika fraktioner med mobila återvinningscentraler,
- att kommunerna ska garantera alla barn en säker väg till skola och förskola,
- att bostadsbebyggelsen ska blandas, både vad gäller upplåtelseform och boendeform,
- verka för en regional bidragspott som ska gå till klimatomställningsarbete.

6. HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

En förutsättning för att hälso- och sjukvården i framtiden ska kunna hålla samma nivå som idag är att samhället omstruktureras och blir ekologiskt hållbart. Vår livsstil och vår livsmiljö påverkar vår hälsa.

Primärvården är grunden i hälso- och sjukvården. Vi vill att vårdcentraler utvecklas till hälso-centraler där vi ser hela människans livssituation. Den nära vården ska ge vård till vanligt förekommande hälsoproblem och sjukdomar hos befolkningen och ge den vård som är beroende av ett snabbt omhändertagande. Det ska finnas psykologer inom primärvården. Den palliativa vården¹ behöver utvecklas i hela länet. Ingen ska behöva ha ont eller dö i ensamhet. Samverkan mellan kommuner, landsting, privata vårdgivare och övriga aktörer är absolut nödvändig för att uppnå bästa resultat för individen. Vård ska ges efter behov och på rätt vårdnivå. Då använder vi våra gemensamma resurser bäst. Vi anser att akutsjukvård ska finnas på minst alla tre sjukhus i länet med god samverkan. Till alla sjukvårdsrelaterade och förebyggande besök ska du kunna åka gratis med kollektivtrafiken på din kallelse.

Tandvården är en viktig del för människors hälsa och måste finnas tillgänglig i hela länet.

Patient- och brukarperspektivet inom hälso- och sjukvården behöver stärkas. Det ska vara lätt att komma i kontakt med vården. Hälso- och sjukvård är en grundläggande del i välfärden. Vi ska kunna känna trygghet i att samhället hjälper den som blir sjuk eller får en funktionsnedsättning. Sjukvården ska i huvudsak vara offentligt finansierad med skattemedel. För att människor inte ska bli sjuka måste vi arbeta mer med förebyggande insatser. Brist på fysisk rörelse och felaktig och för mycket mat i förhållande till vad vi förbrukar är inte bra för

vår hälsa. Folkhälsobegreppet bör utvidgas till att också innefatta livsmiljön, vilken i hög grad påverkar människors hälsa. Därför måste vi i folkhälsoarbetet se över vår kemikalieanvändning, luftföroreningar och det sätt vår mat produceras på. Allergier, luftvägsproblem, cancer, njurproblem och lägre fertilitet är tecken på att människor redan nu påverkas av en försämrad livsmiljö, vilket i sin tur leder till ökade sjukvårdskostnader. I framtiden kan vår regions attraktivitet vara beroende av om vi lyckas skapa en livsmiljö som är hälsofrämjande.

Klimatförändringar med extremare klimat och förhöjd medeltemperatur bidrar till en ökning av sjukdomar som idag är sällsynta på våra breddgrader. Läkemedelsrester som passerat kroppen samt kasserade läkemedel hamnar i naturens kretslopp. Regelbundna genomgångar mellan patient och läkare om mängden läkemedel ska vara obligatoriska. För att minska användningen av onödiga läkemedel måste vi dessutom utveckla de alternativa behandlingsformerna. Många människor betalar idag privat för att gå till behandlare som använder alternativa eller komplementära metoder. Forskning och utbildning inom området behöver ökas och komplementära metoder behöver integreras med dagens metoder. Vi vill öka utbudet av olika alternativa behandlingsmetoder i den offentliga sjukvårdens regi. Det är viktigt att de offentligt finansierade behandlingsmetoderna och preparaten är evidensbaserade².

Vi ser att både vårdbehovet och konsumtionen av vård ökar och med detta ökar behovet av resurser. Den medicinska utvecklingen ger fler behandlingsmöjligheter och vi behandlar numera sjukdomar och patienter som vi tidigare inte kunde eller tog risken att behandla.

Gapet mellan vad hälso- och sjukvården kan göra och vad resurserna medger leder till behov av prioriteringar. För att kunna ge en rättvis och likvärdig vård är det viktigt att vi genom skattemedel solidariskt fördelar vårdresurser utifrån invånarnas behov. Vi är för småskalighet och en mångfald av aktörer.

Inom vård och omsorg är idag största andelen anställda kvinnor och många arbetar deltid. En av anledningarna till att många jobbar deltid är för att arbetet är så betungande, ofta både fysiskt och mentalt. Att som arbetsgivare vårda

personalen är nyckeln till god vård och omsorg för brukare och patienter. Delaktighet och inflytande över arbetsprocessen ger arbetsglädje och motivation.

Både kulturen och naturen påverkar vår hälsa. Kulturens betydelse som del i olika behandlingsmetoder bör uppmärksammas bättre. Naturens läkande krafter bör tas tillvara i hälsofrämjande och behandlande syfte inom kommuner och landstinget. Natur-, trädgårds- och djurterapi ska erbjudas som rehabiliteringsformer, liksom kultur och fysisk aktivitet på recept. ■

VI VILL

- genom konsekvensbeskrivningar av kommande klimatförändringar öka beredskapen hos kommuner och landsting för att möta ohälsa som kommer uppstå,
- att kommuner och landsting i Örebro län vid inköp och upphandling av produkter tar stor hänsyn till produkternas miljöpåverkan och därmed minimerar negativa miljöeffekter. Miljökompetens ska vara ett krav för upphandlande personal,
- att hälso- och sjukvården i samverkan med kommunerna ska arbeta mer förebyggande för att förbättra folkhälsan,
- att strukturerade läkemedelsgenomgångar ska bli obligatoriska för alla som ordinerats många läkemedel,
- stödja tvärprofessionell forskning om miljögifters och klimatförändringars påverkan på vår hälsa i regionen,
- förbättra samverkan mellan alla aktörer i rehabiliteringsprocessen,
- att möjlighet till friår ska återinföras i landsting och kommuner,
- att natur- och trädgårdsområden i länet ska tas fram för rehabilitering inom vård och omsorg,
- att lämpliga markytor ska kunna bli odlingslotter för till exempel föreningar att sköta. Det är viktigt som en del i omställningsarbetet,
- att forskning och utbildning inom komplementära metoder ska öka. Vi vill att alternativa behandlingsmetoder som är evidensbaserade integreras med skolmedicinen,
- att samordning av olika vård- och omsorgsinsatser ska fördjupas mellan kommuner och landsting för att kunna behålla en god och rättvis sjukvård för hela befolkningen,
- att det ska finnas en mångfald av utövare inom vården. Innehåll är viktigare än driftsform,
- att vårdbolag ska drivas på ett sätt så att det ekonomiska överskottet återförs till verksamheten,
- att alla tre sjukhus ska ägas och drivas offentligt och att de ska ha akutsjukvård,
- att det ska finnas en jourvårdcentral i alla fyra väderstreck i länet,
- att det ska finnas minst en vårdcentral och en tandvårdsmottagning i varje kommun eller minst en per 5 000 invånare, samt att det skapas en rullande primärvårdsbuss för att tillgodose allas vårdbehov,
- att vårdcentralerna kompletteras med distriktssjuksköterskemottagningar.

7. SOCIAL VÄLFÄRD

Vi vill bygga ett samhälle som är hållbart i alla avseenden. Idag ser vi en samhällsutveckling som går mot att allt fler människor lever längre. Men för att leva längre och behålla hälsan krävs det en trygg äldreomsorg som ger god omvårdnad och erbjuder äldre människor delaktighet i samhället. Solidaritet ska vara ledstjärnan för vård och omsorg. Alla ska kunna känna sig trygga i att samhället bistår med den vård människor behöver.

Vi ser positivt på generationsboenden, kooperativ och andra nyskapande och alternativa boendelösningar. Vi vill att bostäder utformas så att människor har möjlighet att bo kvar i dem även när hälsan börjar svikta. När detta inte längre är möjligt på grund av bostadens utformning eller av hälsoskäl måste det finnas goda alternativ att flytta till.

Alla människor ska ha samma rättigheter och möjligheter. Barns rättigheter ska särskilt beaktas i beslut. En hög grad av mångfald i samhället ska, kombinerad med delaktighet i demokratin garantera att alla har samma möjligheter att göra egna livsval.

Mat fyller en viktig roll i många människors tillvaro. Mat ska ge liv och hälsa, men också skapa ett välbefinnande i vardagen. Särskilt för äldre människor, för vilka maten kan vara dagens glädjeämne, är det extra viktigt att den är väl tillagad, färsk och smakrik. Lokala tillagningskök måste därför återinföras inom kommunens egen verksamhet. När maten tillagas på plats stimuleras luktsinne och aptit. De som ska äta kan både känna lukten av maten men även se den tillagas, och kanske stimuleras minnet genom att gamla minnen kommer upp. Maten står dock för en stor del av vår totala klimatpåverkan. Köttkonsumtionen måste därför minska inom all offentlig verksamhet,

både av miljöskäl och för att mängden livsmedel som vi kan producera ska kunna hålla jämna steg med befolkningstillväxten. Många äldre personer är inte vana vid dagens höga köttkonsumtion då flera traditionella köträtter förr blandades ut med andra livsmedel. En minskad köttkonsumtion överlag skulle kunna bidra till en bättre hälsoliv hos hela befolkningen. Likväl går det att erbjuda god och näringsrik vegetarisk mat och mat med mindre köttinnehåll. Det är viktigt att kockar i de offentliga köken ges fortbildning i hur man lagar god och miljöbra mat.

Att förebygga är oftast bättre och mer ekonomiskt än att efterbehandla. Socialt arbete fordrar ett utvecklat samarbete mellan olika samhällsinstanser när det gäller boende, arbete, fritidsaktiviteter, skola, ideella krafter och näringsliv. Om vi förebygger och skapar fler kreativa och alternativa lösningar på sociala problem behöver människor inte lämnas ensamma eller ryckas ur sitt sociala sammanhang och sin fysiska miljö. Den lösning som är bra för en person behöver inte nödvändigtvis vara bra för en annan person med liknande behov. Om vi framgångsrikt kan förebygga olika sociala problem räcker resurserna till bättre och effektivare insatser kan sättas in för dem som behöver stöd i sin livssituation. Socialpolitik ska drivas så att människors trygghet och oberoende stärks. Ett lika rättsperspektiv ska genomsyra all politik och alla insatser. Barns bästa måste alltid sättas främst. I beslut som rör barn ska barnen själva ha möjlighet att uttrycka sin åsikt. Vi tycker att det är självklart att barnkonventionen följs i alla politiska beslut.

Att ha en bostad är ett grundläggande mänskligt behov och måste behandlas som ett sådant. Oavsett livssituation behöver varje människa ett boende i någon form. Alla problem förvärras

om man är hemlös. Har man i vårt samhälle blivit bostadslös efter att ha blivit vräkt är det mycket svårt att åter få en bostad.

Behovet av rehabilitering och habilitering är stort. Rehabilitering måste ske i samverkan mellan den slutna vården, primärvården, kommunerna samt Försäkringskassan och Arbetsförmedling. De som behöver rehabilitering ska kunna få det så nära hemorten som möjligt och kompetensen måste finnas i hela länet. Det finns gott om goda alternativa behandlingsmetoder som kan fungera som komplement till traditionell vård och omsorg. Fysisk beröring är ett exempel på en metod som är viktig för många människors välbefinnande.

En god vård för personer med funktionsnedsättning kan inte fungera utan ett väl utvecklat samarbete mellan den enskilda individen och de människor som deltar i vården och omsorgen. För att underlätta vardagen krävs utveckling av moderna och individanpassade hjälpmedel.

Vid upphandling av offentligt finansierade boenden ska krav ställas på tillgång till trädgård eller grönområde. Det ska finnas plats för djur på boendet och de äldre ska ha möjlighet till egen odling ur ett rekreationssyfte. Vi vill göra

det möjligt, för alla som vill, att få tillgång till djur och natur genom hela livet. Vid nyproduktion eller ombyggnad av vård- och omsorgsboenden bör de utformas så att lägenheterna kan användas flexibelt. Connecting door-principen är ett exempel på flexibelt parboende. Två lägenheter är sammanlänkade med en dörr som kan låsas när den ena parten är i behov av avskildhet. ■

VI VILL

- att kommunerna ska vara öppna för att stödja alternativa boendeformer,
- att vård ska ges i de kommunala boendena och inom hemsjukvården,
- att det ska bli enklare att starta äldrekooperativ,

- att de olika språkgrupper som finns representerade i Örebro län också ska speglas bland de anställda på våra boenden,
- se ett försök med "ur- och skurinriktning" på kommunala boenden. Det innebär att äldre och personer med funktionsnedsättning ges större möjlighet till utevistelse i olika former,
- att den kommunala palliativa vården ska ges nödvändiga resurser,
- att alla som vill ska få en plats på ett boende när man vill. De boendes delaktighet i boendemiljön ska öka,
- att kommuner och landsting samverkar för att underlätta för personer med funktionsnedsättning genom att exempelvis med ny teknik skapa möjligheter till ett bra dagligt liv,
- att det på varje äldreboende ska finnas en avdelning där det är tillåtet att ha husdjur,
- att maten i våra offentliga bispisningar och på våra boenden ska lagas på plats i lokala tillagningskök istället för att transporteras från centralkök,
- att mat som konsumeras i länets offentliga verksamhet ska vara miljöbra, vilket innebär att miljönyttan ska ses som en helhet med olika faktorer såsom närproduktion, ekologisk produktion, näringsvärde och rättvis produktion,
- att alla hemlösa ska ha rätt till boende. Plats på härbärge ska inte kunna villkoras till exempel av krav på drogfrihet,
- att hemlöshet inte ska förekomma i vårt län. Hemlöshet är inte acceptabelt eller nödvändigt i dagens Sverige,
- att föräldragrupper som även riktar sig till vårdnadshavare med barn i högre åldrar ska finnas för att ge stöd och förebygga framtida psykisk ohälsa,
- att kvinno- och mansjourer ska finnas i vårt län. Där ska det finnas möjlighet till skyddat boende och samtal. Barn som bor på jourerna ska kunna få ekonomiskt stöd till sin fritidsverksamhet,
- att familjehemsplaceringar ska utvärderas kontinuerligt. De familjehems placerade ska ha rätt till regelbundna samtal med socialsekreterare eller kurator,
- att utslusningsboenden ska ordnas för att integrera före detta kriminella i samhället. Utbildning ska vara en del av utslusningsarbetet,
- att ens partner ska kunna flytta med till boendet så att de som vill kan bo tillsammans.
- att rehabilitering ska ske i samverkan mellan den slutna vården, primärvården, kommunerna samt Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen,
- att mål om medborgares välbefinnande ska komma i fokus i kommunerna,
- utveckla hemvården, men det ska finnas möjlighet att välja annan boendeform för dem som vill.

8. DEMOKRATI OCH LIKA RÄTT

I ett grönt samhälle har alla möjlighet att styra sina egna liv och har ett verkligt inflytande över samhällsutvecklingen. Vi anser att beslut ska fattas så nära människor som möjligt. Vi vill sprida de politiska förtroendeuppdragen och förhindra att de blir livstidsyrken. När människor ges inflytande och ansvar över sina liv och det samhälle de verkar i föds lusten att engagera sig. Vi vill ge bättre möjlighet för allmänheten till insyn i den offentliga verksamheten genom exempelvis teckenspråkstolkning och webb-sändning av öppna politiska möten.

Miljöpartiet de gröna har en vision om fri migration och anser att alla människor har samma rätt till vår gemensamma jord oavsett var vi är födda. Integration handlar om att människor anpassar sig ömsesidigt till varandra så att vi kan leva tillsammans i samhället under lika förutsättningar. Hur livet blir ska inte vara beroende av andras fördomar, diskriminering eller samhällets oförmåga att ta tillvara den enskildes kompetens. Livet ska istället formos efter den enskildes egna livsval. Integrationspolitik handlar därför om att ge alla samma förutsättningar för att leva ett gott liv och kunna göra egna livsval.

Vi måste uppmuntra olikheter i ett modernt interkulturellt samhälle. Vi måste nå en bred gemenskap som rymmer dessa olikheter och drar nytta av mångfalden. Brist på integration finns lika mycket i villaförorter som i små brukssamhällen eller i så kallade problemområden i större städer. Det handlar om att människor lever ett liv med begränsad kontakt med människor som inte är som de själva, som inte delar samma värderingar eller gör samma livsval och som inte givits eller tagit chansen att göra egna val i livet. För att öka kontakten mellan människor från olika kulturer och från olika samhällsgrupper vill vi att kommunen

hjälpes till att genom olika politiska redskap föra samman familjer eller enskilda så att vi kan dela alla våra olika erfarenheter och kunskaper med varandra.

Vi lever i ett globaliserat samhälle där migration och mobilitet är erfarenheter som delas av många människor. Vår syn på flyktingpolitik, religionsfrihet och integration hör därmed samman med vilken politik vi väljer att driva. Politikens uppgift är att på alla områden bygga det samhälle som vi ideologiskt eftersträvar. Grön politik ska skapa integration och göra det heterogena och mångkulturella samhället synligt.

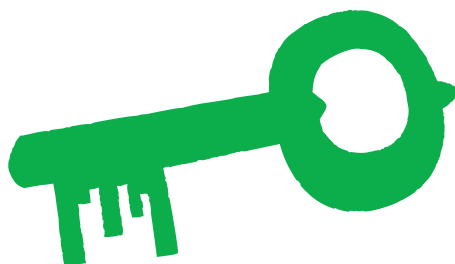
Den som kommer till Sverige utan att ha en bostad här, ska erbjudas sådan efter att uppehållstillstånd beviljats. Vi vill värna om asylsökandes rätt till eget boende. Alla människor, gamla och nya svenskar, ska kunna välja själva var i Sverige de vill bo. Alldeles för få kommuner tar emot ensamkommande flyktingbarn. Barnen blir därför kvar i transitboenden i ankomst-kommunen istället för att slussas vidare till mottagarkommuner. Vi anser att det är nödvändigt att ensamkommande barn, som ofta har haft en lång och svår flykt bakom sig med traumatiska upplevelser, får en god start i vårt län.

Barn ska under sin första tid i Sverige få möjlighet att lära sig skolämnen med hjälp av sitt hemspråk parallellt med svenskundervisningen. Då riskerar de inte i lika hög grad att komma efter utbildningsmässigt. Med trygghet i det egna modersmålet blir det lättare att lära sig andra språk och ämnen. Barn bör i högre grad än idag ges möjlighet till ökad förståelse om de nationella minoritetsspråken.

För att människor från olika kulturer lättare ska kunna träffas vill vi möjliggöra olika typer av fadderprojekt där både enskilda personer

och familjer kan ingå. Det kan till exempel handla om att bjuda hem varandra på middag och delta i gemensamma fritidsaktiviteter.

Miljöpartiet de gröna är ett feministiskt parti. Jämställdhetsfrågorna var centrala när vi bildades 1981 och är det fortfarande idag. Vi introducerade det jämställda språkrörssystemet, könsvarvade våra listor och kvoterade till de interna uppdragen. Det var banbrytande på sin tid att i praktiken erkänna kvinnors lika rätt till inflytande. Som ett feministiskt parti är vårt uppdrag att med politiska verktyg motverka könsmaktsordningen. Den är roten till hur kvinnor som grupp är underordnade män som grupp både vad gäller inflytande och resurser. Den är också roten till att både män och kvinnor fastnar i traditionella könsroller som är inskränkande för individens frihet. ■

VI VILL

- att kommunal information ska finnas tillgänglig på lätt svenska. Tolkservice ska finnas för dem som behöver,
- att det regionala parlamentet ska utses genom direktval,
- bli försöksregion för att införa rösträtt vid 16 års ålder,
- att medborgarförslag ska vara en självklarhet i beslutande församlingar,
- ha en jämn könsfördelning vid tillsättandet av politiska poster,
- att särskilda språkkurser för nyinvandrade som redan är företagare eller vill bli företagare ordnas av kommunen, så de snabbt kan etablera sin rörelse,
- att regionen/kommuner särskilt stödjer de invandrade som vill etablera företag i landsbygdsområden,
- att alla kommuner ska ta emot ensamkommande flyktingbarn. Mottagandet ska vara välorganiserat med ständig vuxennärvaro,
- att alla kommuner tar sitt ansvar och ger utbildning till barn som är så kallat papperslösa,
- att alla som har behov av SFI-undervisning³ ska få det. Undervisningen ska vara flexibel och ges på individens egna villkor. Undervisningen ska ges så tidigt som möjligt. Vid tillfälliga uppehåll, såsom sommaresemestern, kan det innebära att den flyttas till närliggande ort,
- att människor som väntar på asyl ska få utbilda sig. Utbildningen ska individanpassas och främja kvinnors deltagande,
- att antalet personer med utländsk bakgrund som engagerar sig i samhällslivet ska öka,
- att alla kommuner ger resurser och hjälp till arbete med att förebygga rasism och diskriminering,
- att flerspråkighet och kulturell kompetens ska betraktas som en tillgång vid anställningar,
- att barn genom skolundervisningen ska få kunskap om och ökad insikt i de nationella minoritetsspråken och vanligt förekommande språk i den egna kommunen,
- att alla människor själva ska få välja var i länet de vill bo,
- att kommunerna möjliggör fadderprojekt i det civila samhället,
- motverka könsmaktsordningen i alla lägen,
- inte underlätta tillverkning av krigsmaterial i vårt län för export till andra länder.

9. KULTUR OCH FÖRENINGSLIV

Vår uppfattning är att olikheter berikar och skapar dynamik i ett samhälle, om vi tillåter olikheterna att finnas och synas. I samhällsbygget kan kultur antingen fungera som en sammanhållande länk eller som en splittrande faktor. Kultur kan användas i olika syften, inte minst för gruppidentifikation, vare sig vi vill det eller ej. Detta gör kultur till ett minst lika viktigt politikområde som klimatpolitik och näringslivspolitik för att uppnå ett grönt och hållbart samhälle.

Kultur har ett stort värde långt utanför dess funktion som medel för tillväxt eller som förstärkare av ideologi. Människor måste ges frihet att utifrån sina förutsättningar och möjligheter utvecklas till egna, unika individer. Att få utveckla sig själv, uttrycka sina förmågor och ta del av andras skapande är viktiga medel för ökad livskvalitet. Politiken ska på olika sätt stimulera människors deltagande i kulturlivet och delaktighet i skapandet av kultur. Kultur kan också skapa upptäckarlust, kreativitet, samhällsengagemang, integration, jämställdhet samt god hälsa. Exempel på detta är teater i skolorna samt användande av arkiven i minnesträning inom demensvården. Kultur ska användas för att ge olika perspektiv på vår tids viktiga frågor om hur vi människor ska leva tillsammans på jorden, och hur vi kan kombinera lycka och välmående med hållbar utveckling.

Demokrati, kultur och mångfald är företeelser som hänger ihop och förutsätter varandra. I den interaktionen är det viktigt att visa att gröna värderingar poängterar alla människors lika värde samt likvärdiga, grundläggande rättigheter. Vi vill sprida professionell kultur så att den når fler grupper än idag. I detta arbete är det också viktigt att alla samhällsgrupper kan känna igen sig och avspeglas i kulturutbudet. I kommunerna och i regionen ska kulturanslag

gå till kultur och de statliga medel som finns för kultur ska användas fullt ut.

Kulturpolitiken är inte och kan inte enbart vara ett enskilt avgränsat område utan måste förenas med andra politikområden i syfte att bygga det samhälle som vi eftersträvar. Professionell upplevelsekultur och kulturarvsinstitutioner, som musik, teatrar, arkiv, bibliotek och museer, är viktiga delar av offentlig verksamhet. Dessa kan och ska leva i symbios med amatör- och ungdomskultur. Kulturbidrag riktade till barn och ungdomar ska dock prioriteras så att barn tidigt får möjlighet att upptäcka sin egen skapande förmåga och tränas i att förstå olika typer av kultur och kulturyttringar. Vi vill rikta stöd till kulturella verksamheter som uppmuntrar barns och ungdomars nyfikenhet, egna deltagande och ger möjlighet att reflektera över frågor om identitet och demokrati. Fria grupper ska också kunna få bidrag. Offentliga lokaler ska finnas för kulturverksamhet. Lokalerna ska vara ändamålsenliga och möjliggöra för traditionell, professionell kultur och amatörkultur att kunna mötas på gemensamma platser.

Föreningsarbete stärker demokratin och människors deltagande. Vi vill därför inte urholka föreningsbidragen. Anslagen för kulturverksamhet ska vara långsiktiga och skapa trygghet för dem som arbetar i kultursektorn. Det är emellertid viktigt att kulturutövare som får del av offentliga medel redovisar hur de ekonomiska medlen har använts. ■

! VI VILL

- gynna kulturverksamhet i vardagen genom att integrera kultur i skola, vård och omsorgsverksamheterna,
- ge ideella föreningar god tillgång till lokaler för sin verksamhet,
- gynna grön kulturpolitik genom politiska prioriteringar men låta kulturens innehåll formas av kulturskaparna själva,
- att de professionella institutionerna för musik, teater, arkiv, bibliotek samt museum ska ha ett arbetssätt som möjliggör barns och ungdomars eget skapande och främjar utveckling av den egna identiteten,
- att de offentligt styrda länsinstitutionernas visningar och arrangemang ska vara fullt tillgängliga och kunna erbjudas med översättning,
- arbeta för att få fler kulturskolor i länet,
- att biblioteken i länet samordnar sina lånesystem.

10. SKOLA OCH UTBILDNING

Varje elev i förskolan, grundskolan och gymnasiet ska ha möjlighet att både få kunskaper och att utveckla sin sociala förmåga. Skolan ska främja lusten att lära, motverka segregation samt utveckla barns och ungdomars kreativitet och delaktighet i samhället. För att det ska vara möjligt krävs att undervisningen anpassas så att den passar för elever med olika färdigheter och behov. Vi vill ha en skola som präglas av hög kvalitet och pedagogisk mångfald. Vi tycker att det är viktigt att skapa goda förutsättningar för olika profiler och inriktningar i våra pedagogiska verksamheter.

Det livslånga lärandet måste främjas och möjligheterna till studier för vuxna måste omfatta flera olika typer av utbildning: grundutbildning, yrkesutbildning, högskoleutbildning och forskning. Utbildning är en rättighet för alla. Samhället behöver välutbildade människor som kan bidra till utvecklingen. Kunskap om klimatförändringar och miljöfrågor är av särskild vikt. Förhållande mellan konsumtion, klimatpåverkan och hälsa är en viktig del av förståelsen av utmaningar i samhället och måste belysas i grundutbildningen. Vi vill stärka kvaliteten i den högre utbildningen. Studentinflytandet måste vara starkt. Studenter gör en stor investering i både tid och pengar när de utbildar sig och de har rätt att få en utbildning av hög kvalitet. Det är en viktig grundläggande princip att utbildning ska vara avgiftsfri. Vi vill att utbildning ska vara en möjlighet för alla. Våra landstingsägda folkhögskolor ska behållas.

Maten i förskolan, grundskolan och gymnasiet ska vara kostnadsfri. Vi vill att den mat som serveras ska vara miljöbra, vilket ställer krav på både ekologiskt och närproducerat. Elever ska kunna få vegetarisk mat om de vill. Det är också viktigt att den mat som erbjuds är näringsrik, oavsett vilka matvanor eleven har. Vi vill därför

genomföra ett skolkökslyft som ger måltidspersonalen kunskaper och verktyg för att höja kvaliteten på skolmaten. Det räcker inte med att maten på tallriken är näringsrik. Det är bara det som hamnar i elevernas magar som räknas, därför måste skolköken arbeta med att minska svinnet.

Vi tycker det är viktigt att eleverna har ett verkligt inflytande över skolan. Skolan finns till för eleverna, inte tvärtom. Att eleverna ska kunna påverka sin arbetsmiljö, planeringen av sitt arbete och till viss del innehållet i undervisningen är för oss en självklarhet. Det finns många sätt att arbeta med elevinflytande. Vad det handlar om är att ta till vara och aktivt uppmuntra elevers engagemang i frågor som de själva anser vara viktiga. Inflytandet kan utövas på olika sätt. Det kan vara genom formella strukturer som elevråd eller andra organisationsformer. Elever som riskerar att inte nå godkänt i alla ämnen har rätt att få ett åtgärdsprogram som talar om vad eleven behöver göra för att nå upp till målen och vilket stöd eleven ska få för att nå dit.

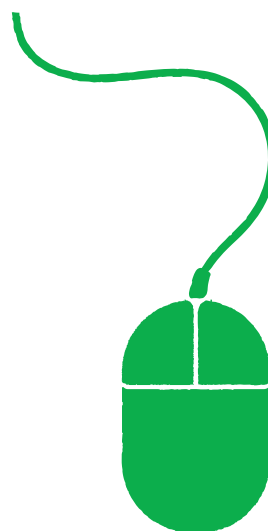
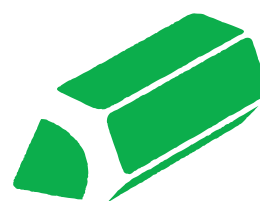
Vi vill stärka elevhälsovården. Det behövs vuxna i barnens närhet som barnen kan känna förtroende för och som de kan prata med om de ofta svåra frågor som är vanligt förekommande i barns och ungdomars liv idag. Personal inom elevhälsovården måste kunna hantera tankar om allt från självmord och åtstörningar till frågor om hälsa, sex och samlevnad.

Länets skolor ska hålla hög kvalitet för att stå sig i konkurrensen med andra skolor. Alla barn ska ha rätt till trygghet och arbetsro i de pedagogiska verksamheterna. Värdegrundsarbetet ska stärkas och likabehandlingsplaner ska finnas. Arbete med värdegrundsfrågor är viktigt eftersom det har som mål att eleverna ska få en förståelse för vad demokrati betyder

och få erfarenhet av vad det innebär att arbeta demokratiskt. Det är också viktigt att eleverna kan påverka vardagen i skolan. Lärarna ska på ett naturligt sätt ta elevernas synpunkter på allvar, oavsett i vilket forum synpunkterna kommer till uttryck.

Vi tycker att det är bra att det finns alternativa skolor och alternativa pedagogiker för elever att välja mellan. Den stora skillnaden mellan skolor handlar rimligen inte om organisationsform eller ägare, utan om innehåll och kvalitet. Vi anser därför att friskolor och kommunala skolor ska ha likvärdiga ekonomiska villkor, regelverk, tillsyn, möjligheter och skyldigheter. För att värna mångfalden av de olika aktörerna inom pedagogisk verksamhet är det viktigt att de kommunala skolorna tar upp konkurrensen med friskolorna genom att erbjuda andra former av pedagogiska inriktningar än de traditionella. I samband med det fria skolvalet och friskolornas expansion i samhället har skolan som den givna platsen, där alla elever i ett geografiskt område trots olika bakgrunder kunde mötas, försvunnit. Därför vill vi att en gemensam strategi för länet arbetas fram för hur barn och ungdomar från olika delar av samhället kan mötas i gemensamma aktiviteter inom de pedagogiska verksamheterna.

Alla barn ska ha rätt till stöd i undervisningen. Det ska inte krävas en diagnos för att få det. Lärare och personal i skolan är oftast kompetenta att avgöra vilka elever som är i behov av stöd. De barn som har en placering i särskola ska garanteras rätt till uppföljning och omprövning i varje kommun. Kommunerna bör gå igenom samtliga särskolebeslut och säkerställa att alla barn är placerade i rätt skolform. Vid behov av tolk ska kostnaden inte belasta enskilda skolors eller förskolors budget utan bäras av det offentliga i stort. ■

VI VILL

- att det ska finnas en mångfald av upplåtelseformer av folkhögskolor. Universitet är inte den enda formen av vidareutbildning. Studieförbund och folkhögskolor är viktiga för folkbildning,
- värna mindre enheter och landsbygdsskolor,
- att kommunerna i länet ska se till att barnen hamnar i rätt skolform,
- se en utökad modersmålsundervisning. Barn med annat modersmål än svenska ska få utbildning på sitt modersmål. I skolan ska barnen få kunskap om och ökad insikt i de nationella minoritetsspråken och vanligt förekommande språk i den egna kommunen.
- ha fler flerspråkiga lärare på förskolor och värna varje barns rätt till sitt kulturarv,
- att alla elever som har behov av riktade insatser ska få det, även de som inte har en diagnos,
- att mat som konsumeras i länets offentliga verksamhet ska vara miljöbra, vilket innebär att miljönyttan ska ses som en helhet med olika faktorer såsom närproduktion, ekologisk produktion, näringsvärde och rättvis produktion,
- säkerställa elevers och föräldrars påverkansmöjligheter inom skolans verksamhet,
- att hållbar utveckling ska vara en del av undervisningen. De pedagogiska verksamheterna ska belysa förhållandet mellan konsumtion, klimatpåverkan och hälsa. Detta är en viktig del i förståelsen av dagens samhällsutmaningar,
- öka utomhuspedagogiken och använda naturen som klassrum,
- att arbetsmiljön i skolor och förskolor ska vara bullerfri,
- att skolor och förskolor ska vara miljöcertifierade och driva ett ambitiöst miljöarbete. Vi vill minska användningen av kemikalier och arbeta för kemikaliefria skolor och förskolor,
- att antalet barn eller elever i en grupp inte ska överstiga det antal som lärare och/eller personal klarar av att ta hand om. Här måste hänsyn tas till olika barns särskilda behov och de anställdas arbetsmiljö,
- återinföra lokala tillagningskök på skolor i länet,
- att förskolor och skolor inte själva ska behöva bekosta översättning och tolkning,
- att alla barn garanteras säkra och trygga raster. Därför vill vi införa pedagogiska raster med en miniminivå av lärarbemanning,
- att kommunerna ska garantera utomhusaktiviteter på fritids,
- att en vegetarisk dag per vecka införs i förskola, grundskola och gymnasium.

MILJÖPARTIET DE GRÖNA I ÖREBRO LÄN

Adress:

Vasatorget 1, 703 54 Örebro

Telefon:

019-611 00 31

Mejl:

orebrolan@mp.se

Webb:

mp.se/orebro-lan

Medlemswebb:

orebro-lan.medlem.mp.se

Facebook:

Miljöpartiet i Örebro län

mp.se/orebro-lan

miljöpartiet de gröna

ÖREBRO LÄN